

A: MACHNAMH

Réamhchleachtadh 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar mhír faoi bhreithlá Raidió na Life. Pléigh na ceisteanna seo leis na daoine eile i do ghrúpa:

1. An éisteann tú leis an raidió nó le podchraoltaí?
2. Cad iad na cineálacha clár raidió nó podchraoltaí a thaitníonn leat?
3. An bhfuil aon chlár raidió nó podchraoladh nach maith leat ar chor ar bith? Cén fáth?

Réamhchleachtadh 2

Pléigh na ceisteanna seo faoin méid a chloisfidh tú sa mhír, leis an duine in aice leat:

1. Cé mhéad bliain atá Raidió na Life ar an bhfód?
2. Cé air a bhfuil clár Raidió na Life dírithe, dar leat?
3. An gceapann tú go n-éisteann muintir Bhaile Átha Cliath le Raidió na Gaeltachta? Cén fáth?
4. An féidir leat smaoineamh ar aon iriseoir / láithreoir mór le rá a thosaigh a saol iriseoireachta ar Raidió na Life?
5. Cén fáth ar bunaíodh an stáisiún, dar leat?

B: FOCL IR

1. Beidh na focail th os le cloiste il sa mh r ar ball. An f idir leat na leaganacha Gaeilge a aimsi  anois sula bhf eachfaidh t  ar an m r? Bain  s id as www.focloir.ie chun cuidi  leat, m s g .

pulse, heartbeat:

voluntary:

many:

a large amount:

serving:

slaughter:

nourishing:

milestone:

pregnant, expecting:

generation:

2. F each ar an m r den ch ad uair. An raibh na focail ch anna agat f in?
3. An bhfuil bealach eile agat chun ‘teastaigh uaim’ a r ?
4. C n leagan a bh  ag Muiris   Fiannachta de ‘rinne m ’ agus ‘chuir m ’ sa mh r?

C: TUISCINT

B  ag obair leis an duine in aice leat. F eachaig  ar an m r aris agus freagraig  na ceistanna le ch ile ansin.

1. Tugann Eimear N  Chonaola tr  phointe eolais th bhachtacha faoi Raidi  na Life san intreoir. Cad iad?
2. C n l  go d reach a buna odh an st isi n?
3. Cad a bh  le r  ag Conch r   Faol in faoin st isi n agus faoi phobal Gael chathair Bhaile  tha Cliath?
4. Cad a bh  ag tarl  i saol Shin id Crowley nuair a thosaigh Raidi  na Life?
5. Cad   an ch ad phost i Raidi  na Life a bh  ag bainisteoir an st isi in, Muiris   Fiannachta?
6. Cad a d irt Sharon N  Bheol in faoi Raidi  na Life?
7. C n cine l Gaeilge a chloistear ar Raidi  na Life, dar le Fachtna   Drisceoil?
8. Cad air a raibh M ir n Nic Eoin agus bunaitheoir  eile ag smaoineamh nuair a bhunaigh siad an st isi n?

D: FEASACHT TEANGA

1: Cruinneas gramada  (gur vs gurb vs gurbh / darb vs darbh)

a) F each ar an sampla seo  n m r: ‘is d igh liom **gur** bealach isteach ...’. F each ar na sampla  eile seo agus pl igh na rialacha a bhaineann le **gur / gurb / gurbh** leis an duine in aice leat.

- Deirtear gur bean dheas  .
- D radh gur bhean dheas  .
- Deirtear gurb eola  iontach  .
- D radh gurbh eola  iontach  . / D radh gurbh fhear deas  .

b) Aistrigh na habairt  th os go Gaeilge anois:

He said it was you who was there.

I think we should leave. (fearr)

I’m sure it’s him.

I’m sure it was her.

Did he say she was a teacher or an artist?

I was told that he was a farmer long ago.

It’s said that Irish people are sarcastic. (gur + daoine)

c) C n   an difr ocht idir an d  abairt seo?

Cl r miotail **darb** ainm ‘Scr os agus  r’
 r’

vs

Cl r miotail **darbh** ainm ‘Scr os agus

2: Saibhreas teanga (an tuiseal tabharthach)

a) Bain  s id as na sampla  th os chun na rialacha a bhaineann leis an tuiseal tabharthach uatha (is   sin – r amhfhocal simpl  + an t-alt + ainmfhocal) a phl e leis an duine in aice leat. Pl ig  chomh maith an d igh a bhfuil na rialacha beag n  ags il i gcan int Uladh.

ar an tsr id ag an siopa leis an teagasc ir ar an mbord ag an aois

b) Bain amach na l ib n  sna sampla  seo  n m r agus athscr obh na focail sna bearna :

(ar an)(st isi n) _____ (ar an)(f d) _____

(ar an)(c igi ) _____ (ar an)(pobal) _____

(ag an)(am) _____

E: CUMARSÁID

1: Caint

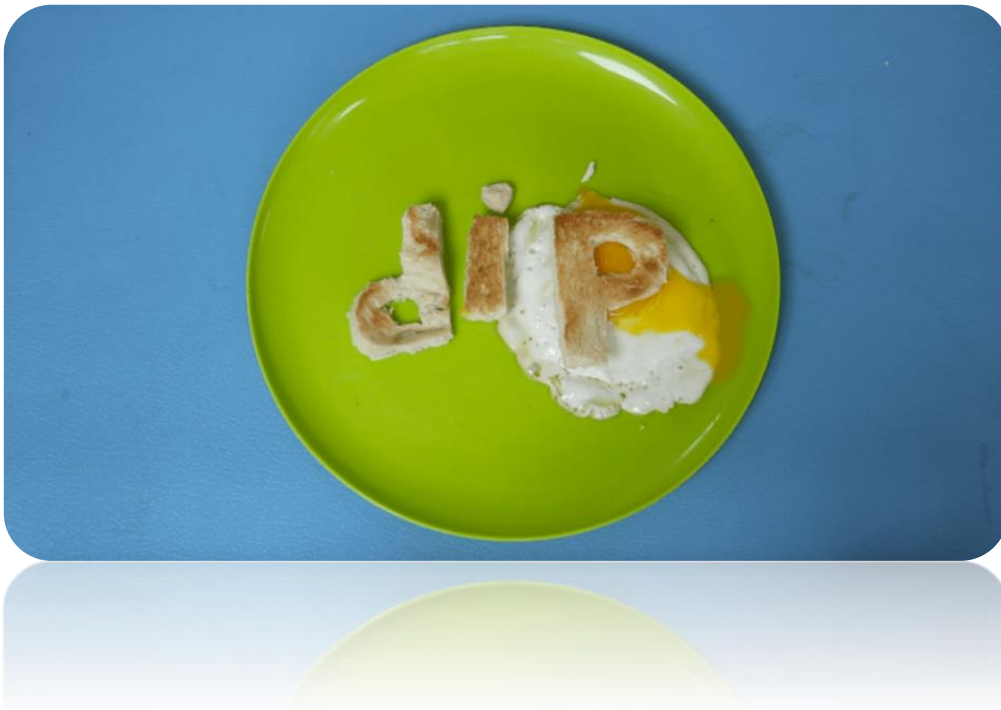
Bí ag obair leis na daoine eile i do ghrúpa. Tá deis iontach faighte agaibh! Is féidir libh clár raidió a chur i láthair ar Raidió na Life! Is féidir libh aon chineál cláir a chur i láthair. Cén cineál cláir a chraolfaidh sibh?

Smaoinígí siar ar an bplé a rinne sibh faoi [A: Machnamh](#).

2: Scríobh

Scríobh blurba don chlár anois do shuíomh idirlín Raidió na Life, agus bíodh cur síos gearr ar an gclár ann. Scríobh timpeall deich líne. Cuir do chuid oibre i gcomparáid le blurbaí na ndaoine eile sa ghrúpa.

Íomhá ó bhlurba an chláir DIP atá ar Raidió na Life:

AN SCRIPT

Eimear Ní Chonaola

Cuisle na cathrach a tugadh, agus a thugtar go fóill ar an stáisiún deonach raidió Gaeilge, Raidió na Life, a bunaíodh 1 mí Mheán Fómhair 1993 agus atá ag ceiliúradh tríocha bliain ar an bhfód inniu. Is iomaí craoltóir aitheanta a fuair a chéad deis ins na meáin chumarsáide leis an stáisiún thar na blianta.

Conchúr Ó Faoláin, Clár Reachtaire i Raidió na Life

Fáilte romhaibh, a chairde, chuig Eadra, anseo ar Raidió na Life, 106.4FM. Ag ceiliúradh tríocha bliain de Raidió na Life atá muid inniu, ar an gcúigiú lá is fiche de mhí Mheán Fómhair. Is tríocha bliain é ó thosaigh Raidió na Life ag craoladh anseo i mBaile Átha Cliath.

Caoimhe Ní Laighin

Tá Conchúr Ó Faoláin ag fáil a chéad deise craoltóireachta le Raidió na Life.

Conchúr Ó Faoláin, Clár Reachtaire i Raidió na Life

So, is dócha go bhfuil lear mór daoine anseo i mBaile Átha Cliath, pobal na nGael anseo i mBaile Átha Cliath, agus tá neart de na meáin, b'fhéidir, nach bhfuil ag cur a riachtanais ar fáil dóibh. *You know*, leithéidí Raidió na Gaeltachta, tá an-chuid á déanamh acu do phobal na Gaeltachta ar ndóigh. Ach, measaim go bhfuil Raidió na Life ag freastal ar an bpobal anseo i mBaile Átha Cliath, na Gaeil atá anseo i mBaile Átha Cliath.

Caoimhe Ní Laighin

Ach ghlac go leor iriseoirí aitheanta a gcéad chéimeanna leis an stáisiún deonach raidió do mhórcheantar Bhaile Átha Cliath.

Sinéad Crowley, Coimisiún na Meán & Raidió na Life sna 90idí

Bhí sé go hiontach! Do bhain mise céim amach sa chumarsáid. So, nuair a d'fhág mé an coláiste, do thosaigh Raidió na Life an bhliain chéanna. So, bhí sé *just* dochreidte, iontach go raibh áit ann le craoladh. Bhí gach éinne¹ deonach, ach ag an am céanna bhí cineál stíl phroifisiúnta ag gach éinne. Bhí gach éinne an-dáiríre faoi.

Muiris Ó Fiannachta, Bainisteoir Raidió na Life

Thosaigh mise ar Raidió na Life nuair a bhí mé i mo mhac léinn i Maigh Nuad. Theastaigh uaim clár miotail a chur i láthair ar an stáisiún agus tháinig mé isteach ag an am le labhairt le Fionnuala Mac Aodha, a bhí mar bhainisteoir an uair sin. Agus rinneas é sin agus chuireas clár miotail darbh ainm 'Scrios agus Ár' i láthair ar an stáisiún ar feadh bliana.

Sharon Ní Bheoláin, Craoltóir le RTÉ agus le Raidió na Life sna 90idí

Cuisle na cathrach a thug muid orainn féin siar in 1993. Agus is léir go bhfuil an chuisle sin fós le brath, fós breá láidir agus fós ag cothú pobal bródúil Gael.

Fachtna Ó Drisceoil, Craoltóir le Raidió na Gaeltachta & le Raidió na Life sna 90idí

Is dóigh liom gur bealach isteach don Ghaeilge do go leor daoine a bheith ábalta Gaeilge a chloisteáil, a fhuaimníonn cosúil lena gcuid Gaeilge féin, is é sin Gaeilge na cathrach, Gaeilge Bhaile Átha Cliath.

Caoimhe Ní Laighin

Údar ollmhór bróid is ea an chloch mhíle seo do lucht bunaithe an stáisiúin.

An tOllamh Máirín Nic Eoin, duine de bhunaitheoirí Raidió na Life

Bhí mé ag súil le cúpla nuair a tháinig an stáisiún ar an aer agus tá siad siúd tríocha bliain d'aois i mbliana freisin. Agus an-chuid againn a bhí páirteach i mbunú an stáisiúin, bhí muid ag smaoineamh, ní díreach orainn féin agus ar ár nglúin, ach ar ár gcuid páistí.

Caoimhe Ní Laighin

Caoimhe Ní Laighin, Nuacht TG4.

¹ éinne = leagan canúnach de 'aon duine'

NÓTAÍ & FREAGRAÍ

A: MACHNAMH

Réamhchleachtadh 1:

Cleachtadh gearr cainte é seo chun tús a chur le rang bríomhar ina mbeidh na foghlaimeoirí ag féachaint ar mhír nuachta, ag déanamh cleachtaí cluastuisceana agus ag comhrá faoi thopaic a bhaineann leis an mír ansin.

Réamhchleachtadh 2:

Is é aidhm an réamhchleachtaidh seo ná ábhar/topaic na míre a chur i láthair na bhfoghlaimeoirí sula bhféachfaidh siad uirthi chun tacú leis an gcluastuisceant ar ball.

B: FOCLÓIR

1. An stór focal:

<i>pulse, heartbeat</i>	cuisle
<i>voluntary</i>	deonach
<i>many</i>	is iomaí
<i>a large amount</i>	lear mór
<i>serving</i>	ag freastal ar
<i>slaughter</i>	ár
<i>nourishing, fostering</i>	ag cothú
<i>milestone</i>	cloch mhíle
<i>pregnant, expecting</i>	ag súil
<i>generation</i>	glúin

2. Tabhair deis do na foghlaimeoirí na focail a d'aimsigh siad féin a chur i gcomparáid leis na focail a bhí sa mhír.
3. Theastaigh uaim – bhí mé ag iarraidh; bhí x uaim; bhí x de dhíth orm.
4. Rinneas – rinne mé / chuireas – chuir mé.

C: TUISCINT

Féach ar an script.

D: FEASACHT TEANGA

1: Cruinneas gramadaí (gur vs gurb vs gurbh / darb vs darbh)

a) Féach:

- ✓ gur: gan séimhiú san aimsir láithreach agus fháistineach: deirtear gur bean dheas í.
- ✓ gur: le séimhiú san aimsir chaite agus modh coinníollach: dúradh gur bhean dheas í.
- ✓ gurb: san aimsir láithreach agus fháistineach roimh ghuta: deirtear gurb eolaí iontach í.
- ✓ gurbh: san aimsir chaite agus mhodh coinníollach roimh ghuta agus fh + guta: dúradh gurbh fhear deas é / dúradh gurbh eolaí iontach í.

b) Féach:

He said it was you who was there.

Dúirt sé gur tusa a bhí ann.

I think we should leave. (fearr)

Ceapaim gurbh fhearr dúinn imeacht.

I'm sure it's him.

Tá mé cinnte gurb é atá ann.

I'm sure it was her.

Tá mé cinnte gurbh í a bhí ann.

Did he say she was a teacher or an artist?
 An ndúirt sé gur múinteoir í nó gurb ealaíontóir í?
I was told that he was a farmer long ago.
 Dúradh liom gurbh fheirmeoir é fadó.
It's said that Irish people are sarcastic. (gur + daoine)
 Deirtear gur daoine searbhásacha iad na hÉireannaigh.

- c) 'darb ainm' = aimsir láithreach agus aimsir fháistineach / darbh ainm = an aimsir chaite agus an modh coinníollach.

2: Saibhreas teanga (an tuiseal tabharthach uatha)

a) Féach:

- ✓ Má thosaíonn ainmfhocal baininsneach le **s** cuirtear **t** leis: ar an tsráid
- ✓ Ní chuirtear aon ní ar ainmfhocal firinsneach a thosaíonn le **s**: ag an siopa
- ✓ Ní chuirtear aon ní ar ainmfhocal a thosaíonn le **d** nó **t**: leis an teagascóir
- ✓ Cuirtear urú ar ainmfhocal dar tús consan: ar an mbord / Cuirtear séimhiú ar ainmfhocal dar tús consan i gcanúint Uladh: ar an bhord
- ✓ Ní chuirtear aon ní ar ainmfhocal (firinsneach nó baininsneach) a thosaíonn le guta: ag an aois

b) Féach :

(ar an)(stáisiún)	ar an stáisiún
(ar an)(fód)	ar an bhfód
(ar an)(cúigiú)	ar an gcúigiú
(ar an)(pobal)	ar an bpobal
(ag an)(am)	ag an am

Cumarsáid

1: Scríobh

Tabhair deis chainte dóibh chun cinneadh a dhéanamh faoin gclár a chraolfaidh siad. Ní bheidh siad ar fad ar aon intinn faoin gcineál cláir agus beidh orthu teacht ar chomhréiteach. Tá na ceisteanna ann chun cuidiú leo an chaint a dhéanamh. Iarr ar na grúpaí éagsúla an clár a chur i láthair an ranga.

2: Caint

Abair leo deich líne nó mar sin a scríobh ina ndéanfaidh siad cur síos ar an gclár raidió.

Curtha ar fáil ag

Ollscoil Mhá Nuad
 Ollscoil na hÉireann
 Má Nuad

Lárionad na Gaeilge
 Taighde, Teagasc & Tástáil

le tacaíocht ó

An Chomhairle um Oideachas
 Gaeltachta & Gaelscolalochta

An Roinn Turasóireachta, Cultúir,
 Ealaíon, Gaeltachta, Spóirt agus Meán
 Department of Tourism, Culture,
 Arts, Gaeltacht, Sport and Media

